

Kent Henningson

Utbildningsnämnden 2022-04-20

Inrättande av enhet för elevhälsa

Ärende

En utredning om elevhälsan initierades under hösten 2021. Rapport från Vilna AB *Förslag för stärkt kvalitet och likvärdighet i elevhälsoarbetet i Danderyds kommun* redovisas tillsammans med förslag om att inrätta en enhet för elevhälsa i Danderyds kommun.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar inrätta en enhet för elevhälsa.

Bakgrund

Bildningsförvaltningen redovisade under rubriken Risker i budget 2022 och plan 2023 - 2024 att det föreligger ett behov av att stärka elevhälsoarbetet i kommunen. Vid utbildningsnämndens sammanträde 2021-09-01 informerades nämnden om att en utredning av elevhälsan skulle initieras under hösten. En extern konsult har anlåtats för uppdraget, vilket nu återredovisas tillsammans med förslag till åtgärder.

Bildningsförvaltningens utredning

Elevhälsan är ytterst ett huvudmannans ansvar. Skollagen (2010:800) föreskriver att det ska finnas en elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. I lagen anges att elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det är huvudmannens ansvar att anordna elevhälsa och se till att eleverna har tillgång till de yrkeskategorier som räknas upp i skollagen. Huvudmannen och rektorerna behöver också tillförsäkra att dessa medarbetare arbetar på rätt sätt utifrån sina respektive roller.

Kent Henningson

Hälsa och lärande förutsätter varandra och elever som upplever sig ha en god hälsa har också större möjlighet att lyckas i sitt skolarbete. Enligt skollagen (2010:800) ska det därför finnas elevhälsa (2 kap. 25 §). För att möta de komplexa förutsättningar och behov elever har för sin hälsa.

Konsultföretaget Vilna AB har på uppdrag av bildningsförvaltningen genomfört en utredning av styrningen och organisationen av elevhälsoarbetet i grundskolan och gymnasieskolan i Danderyds kommun (Bilaga; Förslag för stärkt kvalitet och likvärdighet i elevhälsoarbetet i Danderyds kommun). Syftet med utredningen har varit att ta fram förslag för stärkt kvalitet och likvärdighet i elevhälsoarbetet i kommunens skolor.

Utredningen visar att det finns flera styrkor, men också flera utmaningar med elevhälsoarbetet i kommunens skolor i dagsläget. Alla elever får exempelvis inte de elevhälsoinsatser som de har rätt till, arbetet är inte alltid inriktat mot att främja hälsa och förebygga ohälsa, elevhälsans olika kompetenser används inte alltid på ett klokt sätt och det finns variationer i elevhälsoarbetet mellan skolor som inte är motiverade av att eleverna har olika behov. Förvaltningen erbjuder skolorna ett begränsat stöd i elevhälsoarbetet och uppföljningen av elevhälsoarbetet är tämligen svag. Rapporten föreslår att bildningsförvaltningen genomför följande fem åtgärder:

- Planera, genomföra och följa upp en obligatorisk och gemensam kompetensutvecklingsinsats för alla kommunens rektorer i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan om det nationella uppdraget och ansvaret för elevhälsoarbetet. I insatsen ska även berörd personal vid bildningsförvaltningen delta.
- Ta fram en kommungemensam elevhälsoplan som anger huvudmannens långsiktiga mål med elevhälsoarbetet, roller, ansvarsfördelning och strategier för elevhälsoarbetet framåt. Grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska omfattas av planen. Planen ska förhålla sig till förskolan. Planen ska ägas och beslutas av bildningsdirektören.
- Inrätta en enhet för elevhälsa vid bildningsförvaltningen som stöd till skolornas lokala elevhälsoarbete i vissa övergripande funktioner. Enheten ska ledas av en enhetschef och vara underställd verksamhetschefen för grund- och gymnasieskolan.
- Om bildningsförvaltningen väljer att inrätta en enhet för elevhälsa föreslås förvaltningen inom två år efter enhetens inrättande analysera och ta ställning till om även kuratorer och skolsköterskor ska vara inplacerade på den gemensamma enheten.
- Utveckla kvalitetsarbetet med avseende på elevhälsan genom att samla in och redovisa indikatorer på elevhälsoarbetets kvalitet och

Kent Henningson

likvärdighet i kommunens skolor. Förvaltningen rekommenderas också fordra att skolorna analyserar sitt lokala elevhälsoarbete.

Utredningen bygger på en analys av kommunens skriftliga dokumentation av elevhälsoarbetet och intervjuer med 15 företrädare för kommunen. Vilna har bland annat intervjuat tjänstepersoner vid bildningsförvaltningen, rektorer, kuratorer, skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog och specialpedagog.

Utredningens inriktning och förslag tar även utgångspunkt i de nationella bestämmelserna för elevhälsan och skolmyndigheternas stödmaterial samt aktuella nationella utredningar om elevhälsoarbetet och elevhälsan. Utredningen bygger också på utblickar till kommunerna Norrtälje, Lidingö, Värmdö, Alingsås, Knivsta och Köping. Utblickarna har fokuserat kommunernas erfarenheter av mer central respektive lokal organisering av elevhälsoarbete

Bildningsförvaltningens yttrande

Bildningsförvaltningens slutsats är att en enhet för elevhälsa bör inrättas. I ett första steg rekryteras en enhetschef vars uppdrag blir att värdera och på sikt verkställa de åtgärder som utredningen föreslår. Åtgärderna ska föregås av risk- och konsekvensanalyser samt barnkonsekvensanalyser.

Enhetschefen ska vara underställd verksamhetschefen för grundskola och gymnasieskola och främst ha som uppdrag att stödja egenregins skolor. Dock förväntas enheten även att bidra till hela kommunens skolutveckling genom att t ex erbjuda fristående skolor möjlighet att delta i kompetensutvecklingsinsatser eller samverkansprojekt. En mer centralt organiserad elevhälsa kan också ansvara för att utveckla nya digitala ingångar till elevhälsan samt även öka kommunens möjlighet till samordning i relation till andra samarbetspartners såsom socialförvaltningen och barn- och ungdomspsykiatri, BUP. Den samlade kvalitetshöjningen bedöms också gynna arbetet med utvecklingen av särskolan samt de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna.

En viktig utgångspunkt för enheten ska vara att direktkontakten mellan elevhälsans professioner och lärare, elever och vårdnadshavare bibehålls. Medarbetarna inom elevhälsan ska fortsatt vara ute i skolorna och arbetet ska präglas av ett nära samarbete med skolornas rektorer.

Enhetschefen föreslås bli ansvarig för elevhälsans medicinska och psykologiska insatser och övertar initialt chefskapet för skolläkaren, skolpsykologerna, den idag centralt placerade specialpedagogen samt ungdomsmottagningens kuratorer. Vilka övriga personalkategorier inom elevhälsan som framöver ska ha sin organisatoriska tillhörighet vid den

Kent Henningson

centrala enheten bör ytterligare övervägas i samråd med rektorerna samt föregås av risk- och konsekvensanalyser samt barnkonsekvensanalyser.

En satsning på en mer centralt kvalitetssäkrad elevhälsa ökar likvärdigheten mellan skolorna och förväntas för eleverna medföra en ökad tillgång till elevhälsans samtliga professioner. Jämförelser med andra kommuner visar att en central samordning av anställningar inom elevhälsan skapar fler heltidstjänster och ger en ökad möjlighet till kollegial samverkan vilket leder till en ökad attraktivitet vid rekrytering av personal.

Det är viktigt att centraliseringen genomförs i samråd med rektorerna så att de föreslagna åtgärderna leder till en avlastning av rektorer och samtidigt ökar verksamhetschefens möjligheter att styra arbetet med huvudmannens ansvar för ökad likvärdighet, utan att kvaliteten i det lokala elevhälsoarbetet påverkas negativt.

Barnkonsekvensanalys

Den genomförda barnkonsekvensanalysen styrker bildningsförvaltningens slutsats, att en enhet för elevhälsa bör inrättas. Se bilaga;
Barnkonsekvensanalys

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna hanteras främst inom ramen för budgeterad skolpeng och beviljade statsbidrag. Den utveckling och de åtgärder som riktar sig till alla barn och unga inom kommunen, oavsett huvudman, finansieras genom det budgettillskott som tilldelats utbildningsnämnden 2022 för att bland annat stärka arbetet med psykisk hälsa.

Kent Henningson
Bildningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande 2022-04-04 Inrättande av enhet för elevhälsa
2. Rapport: Förslag för stärkt kvalitet och likvärdighet i elevhälsoarbetet i Danderyds kommun
3. Barnkonsekvensanalys 2022-04-04

Expedieras
Kommunstyrelsen